

DODATEK NUTOWY

W *Dodatku nutowym* do bieżącego wydania „Liturgia Sacra” prezentujemy kolejne dzieła, będące świadectwem życia muzycznego w dawnej Polsce. Są to trzy anonimowe utwory, w obsadzie na zestaw głosów wysokich. Kompozycje te pochodzą ze zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu. Są to dwie antyfony (*Media vita, Salve Regina*) oraz pieśń do Matki Bożej (*Zginąć nie mogę*).

Niestety nie posiadamy żadnych informacji, pozwalających snuć przypuszczenia co do autorstwa prezentowanych utworów. Antyfona *Media vita* oraz pieśń *Zginąć nie mogę* zapisane zostały w rękopiśmiennym kancjonałsióstr benedyktynek (sygn. L 1642), sporządzonym ok. 1721 r. Rękopis pochodzi ze zbiorów benedyktynek sandomierskich; nie ma natomiast pewności, że został sporządzony w tym ośrodku. W Bibliotece Diecezjalnej w Sandomierzu przechowywane są też kancjonały datowane na I poł. XVII w. (sygn. L 1643), które — zgodnie z ustaleniami dr Magdaleny Walter-Mazur — prawdopodobnie powstały w środowisku benedyktynek z Jarosławia¹. Ponieważ badania nad tym repertuarem ciągle trwają, nie sposób w chwili obecnej rozstrzygnąć tej interesującej kwestii. Antyfona *Salve Regina* pochodzi z innego źródła — jest nim powstały także w środowisku benedyktynek i przechowywany w sandomierskiej Bibliotece Diecezjalnej Mszał (sygn. L 1644), datowany na 1750 r., spisany w większej części przez s. Marianne Moszyńską. O dacie powstania rękopisu oraz jego skrypcie dowiadujemy się z dedykacji umieszczonej na wewnętrznej stronie okładki. Wpis ten z uwagi na potoczność oraz piękno staropolszczyzny cytujemy w całości, z zachowaniem oryginalnej pisowni: *Te Xiąszki są napisane Roku 1750 od Maryanny Moszynskiey Ktora za pozwoleniem Przełożoney, daie nawiązanie Sercem Kochaney Siostrze Swoiey Scholastyce Moszynskiey Z.R.O.S.B. z Zyczeniem nigdy nieokryslonym wszelkich łask Błogostawienstw Boskich (nie tylko ile tu literer[sic!] noż& y winnych tegoż mizernego Pisania Xiąszkachieyz danych) ale co tylko się znayduie wyrażonych we wszystkich Bibliotekach po Całym Świecie Xięgach*. Dodajmy, że fakt, iż s. Moszyńska podpisała się na rękopisie, nie stanowi żadnego argumentu na rzecz jej autorstwa dołączonej kompozycji. Sporządziła ona jedynie manuskrypt, który stanowi najprawdopodobniej zbiór popularnych i najczęściej w owych czasach wykonywanych przez siostry śpiewów. W XVIII stuleciu, zwłaszcza w środowiskach zakonnych, do kwestii autorstwa nie przywiązywano zbyt wielkiej wagi, stąd tak wielka ilość rękopisów anonimowych pochodzących z tego okresu.

¹ Zob. M. WALTER-MAZUR, *Utwory polichóralne na głosy żeńskie z pierwszej połowy XVII wieku ze zbiorów Biblioteki Diecezjalnej w Sandomierzu*, „Muzyka” (2011), nr 4.

Przyjrzyjmy się krótko samym kompozycjom, dołączonym do niniejszego numeru „Liturgia Sacra”. Ich wspólną, a jednocześnie najbardziej wyróżniającą cechą, jest nietypowa obsada. Wynika ona z faktu, że utwory pochodzą ze środowiska żeńskiego zakonu benedyktynek, zatem były wykonywane przez siostry. Głosy wyższe w rękopisach oznaczono konwencjonalną nazwą *Canto*, przy czym, z uwagi na tessiturę, możemy uznać, że chodzi tu o obsadę: dwa sopran, alt i bas, oraz w antyfonie *Salve Regina* — odpowiednio jeden sopran, alt i bas. Oczywiście partie altu mogą wykonywać też głosy męskie, w efekcie czego uzyskamy standardową obsadę SSTB lub SATB. Wykonanie przez zestaw głosów żeńskich skutkuje jednak nie tylko specyficznym, interesującym brzmieniem, ale jest bliższe prawdopodobnej wersji brzmieniowej oryginału. Kwestią otwartą pozostaje problem akompaniamentu. Co prawda prezentowane utwory zostały zapisane *a cappella*, niemniej wzięwszy pod uwagę praktykę wykonawczą w interesującym nas okresie, wykonanie z towarzyszeniem organów również można uznać za stylowe. W takim przypadku organista może traktować głos basowy jako podstawę do realizacji *basso continuo*.

Szczególnym pięknem wyróżnia się antyfona *Media vita*. Jest to opracowanie tekstu przypisywanemu Notkerowi Balbulusowi. Antyfona przeznaczona jest do wykonania na drugą i trzecią niedzielę Wielkiego Postu. Jednak z uwagi na uniwersalność tekstu oraz piękno opracowania muzycznego, można ją wykonywać także w pozostałych okresach roku liturgicznego, zwłaszcza podczas nabożeństw pokutnych, czy podczas pogrzebów. Szczególny walor utwór ten posiada dzięki zapisanemu pod oryginalnym łacińskim tekstem staropolskiemu tłumaczeniu.

Podobne — jak w przypadku *Media vita* — zastosowanie znajduje antyfona *Salve Regina*. Jest to niezwykle proste, a jednocześnie bardzo poruszające opracowanie, którego wykonanie nie nastreczy żadnych problemów nawet mniej zaawansowanym zespołom.

Nieco odmienny charakter posiada zapisana w całości z polskim tekstem pieśń *Zginać nie mogę*. Jest to pieśń maryjna, którą można wykonywać podczas nabożeństw i uroczystości związanych z kultem Matki Bożej. W przypadku tego opracowania sugerujemy nieco żywsze tempo wykonania, w przeciwieństwie do antyfon, które z uwagi na charakter należałoby wykonywać w tempach wolniejszych.

Mamy nadzieję, że proponowane utwory znajdą swoje trwałe miejsce w repertuarze zarówno amatorskich, jak i profesjonalnych zespołów. Ich wykonanie bez wątpienia nie tylko uświetni muzycznie liturgię, ale pozwoli zapoznać się szerszemu gronu wiernych z tymi pięknymi zabytkami staropolskiej kultury muzycznej.

Marcin Konik

Media vita

Anonim XVII wiek [?]

CANTO I

Me - di - a vi - ta in mor - te su - mus:
W_po - śro-dku ży - cia w_śmier - ci jes - teś - ny,

CANTO II

Me - di - a vi - ta in mor - te su - mus:
W_po - śro-dku ży - cia w_śmier - ci jes - teś - ny,

CANTO III

Me - di - a vi - ta in mor - te su - mus:
W_po - śro-dku ży - cia w_śmier - ci jes - teś - ny,

BASSO

Me - di - a vi - ta in mor - te su - mus:
W_po - śro-dku ży - cia w_śmier - ci jes - teś - ny,

11

C I

quem que - - - ri - mus ad - iu - to - - - rem,
ko - góz szu - kać po - mo - cni - - - kiem

C II

quem que - - - ri - mus ad - iu - to - - - rem,
ko - góz szu - kać po - mo - cni - - - kiem

C III

quem que - - - ri - mus ad - iu - to - - - rem,
ko - góz szu - kać po - mo - cni - - - kiem

B

quem que - - - ri - mus ad - iu - to - - - rem,
ko - góz szu - kać po - mo - cni - - - kiem

17

C I

ni - si te, Do - - - mi - ne, qui pro pec - ca - tis
 tyl - ko Cie - bie Pa - nie, któ - ry za grze - chy

C II

ni - si te, Do - - - mi - ne, qui pro pec - ca - tis
 tyl - ko Cie - bie Pa - nie, któ - ry za grze - chy

C III

ni - si te, Do - - - mi - ne, qui pro pec - ca - tis
 tyl - ko Cie - bie Pa - nie, któ - ry za grze - chy

B

ni - si te, Do - - - mi - ne, qui pro pec - ca - tis
 tyl - ko Cie - bie Pa - nie, któ - ry za grze - chy

25

C I

no - stris iu - ste i - ra - sce - ris?
 na - sze slu - sznieś roz - gniewa - ny.

C II

no - stris iu - ste i - ra - sce - ris?
 na - sze slu - sznieś roz - gniewa - ny.

C III

no - stris iu - ste i - ra - sce - ris?
 na - sze slu - sznieś roz - gniewa - ny.

B

no - stris iu - ste i - ra - sce - ris?
 na - sze slu - sznieś roz - gniewa - ny.

33 *

C I
San - cte De - us, Świą - ty Bo - ze, Świą - ty for - tis, mo - cny, Świą - ty et i

C II
San - cte De - us, Świą - ty Bo - ze, Świą - ty for - tis, mo - cny, świą - ty et i

C III
San - cte De - us, Świą - ty Bo - ze, Świą - ty for - tis, mo - cny, świą - ty et i

B
San - cte De - us, Świą - ty Bo - ze, Świą - ty for - tis, mo - cny, świą - ty et i

42

C I
im - mor - ta - lis, nie - śmier - tel - ny, mi - se - re - re no - bis. zmi - łuj się nad na - mi.

C II
im - mor - ta - lis, nie - śmier - tel - ny, mi - se - re - re no - bis. zmi - łuj się nad na - mi.

C III
im - mor - ta - lis, nie - śmier - tel - ny, mi - se - re - re no - bis. zmi - łuj się nad na - mi.

B
im - mor - ta - lis, nie - śmier - tel - ny, mi - se - re - re no - bis. zmi - łuj się nad na - mi.

* Znak powtórki w rękopisie nie jest jednoznaczny. Sugerowane wykonanie jest następujące: po wykonaniu wersetu łacińskiego trzykrotnie wykonać *Sancte Deus*, następnie wykonać zwrotkę polską, po której trzykrotnie zaśpiewać *Święty Boże*.

Salve Regina

Anonim ok. 1750 [?]

CANTO I

Sal - ve, Re - gi - na, ma - ter mi-se - ri - cor-di - ae:

CANTO II

Sal - ve, Re - gi - na, ma - ter mi-se - ri - cor-di - ae:

BASSO

Sal - ve, Re - gi - na, ma - ter mi-se - ri - cor-di - ae:

10

CI

Vi - ta, dul - ce - do, et spes no - stra, sal - ve.

CII

Vi - ta, dul - ce - do, et spes no - stra, sal - ve.

B

Vi - ta, dul - ce - do, et spes no - stra, sal - ve.

18

CI

Ad te cla - ma - mus, ex - su - les, fi - li - i He - vae.

CII

Ad te cla - ma - mus, ex - su - les, fi - li - i He - vae.

B

Ad te cla - ma - mus, ex - su - les, fi - li - i He - vae.

29

C I
Ad te su - spi - ra - mus, ge - men - tes et flen - tes

C II
Ad te su - spi - ra - mus, ge - men - tes et flen - tes

B
Ad te su - spi - ra - mus, ge - men - tes et flen - tes

39

C I
in hac la - cri - ma - rum val - le. E - ia er - go,

C II
in hac la - cri - ma - rum val - le. E - ia er - go,

B
in hac la - cri - ma - rum val - le. E - ia er - go,

47

C I
Ad - vo - ca - ta no - stra, il - los tu - os

C II
Ad - vo - ca - ta no - stra, il - los tu - os

B
Ad - vo - ca - ta no - stra, il - los tu - os

54

C I
mi - se - ri - cor - des o - cu - los ad nos con - ver - te.

C II
mi - se - ri - cor - des o - cu - los ad nos con - ver - te.

B
mi - se - ri - cor - des o - cu - los ad nos con - ver - te.

63

C I
Et Je - sum, be - ne - di - ctum fructum ven - tris tu - i,

C II
Et Je - sum, be - ne - di - ctum fructum ven - tris tu - i,

B
Et Je - sum, be - ne - di - ctum fructum ven - tris tu - i,

72

C I
no - bis post hoc ex - si - li - um o - sten - de.

C II
no - bis post hoc ex - si - li - um o - sten - de.

B
no - bis post hoc ex - si - li - um o - sten - de.

80

C I

O cle - mens: O pi - a: O dulcis Vir - go Ma - ri - a

C II

O cle - mens: O pi - a: O dulcis Vir - go Ma - ri - a

B

O cle - mens: O pi - a: O dulcis Vir - go Ma - ri - a

82

C I

O cle - mens: O pi - a: O dulcis Vir - go Ma - ri - a.

C II

O cle - mens: O pi - a: O dulcis Vir - go Ma - ri - a.

B

O cle - mens: O pi - a: O dulcis Vir - go Ma - ri - a.

Zginać nie mogę

Anonim XVII/XVIII w. [?]

CANTO I

1. Zgi - nać nie mog - ge lu - bo mmie stro - fu - je,
 2. Zgi - nać nie mo - ge, lu - bo pie - kło chci - we,
 3. A jak mam zgi - nać któ - ra me na - dzie - je,
 4. Nie zgi - nę Ma - tko bez - pie - cznie to gło - sze,
 5. Twe mi - ło - sier - dzie któ - re w tym wy - gna - niu,
 6. Przy bądź w_o - stat - ku ra - tuj zcóm - dło - ne - go,

CANTO II

1. Zgi - nać nie mog - ge lu - bo mmie stro - fu - je,
 2. Zgi - nać nie mo - ge, lu - bo pie - kło chci - we,
 3. A jak mam zgi - nać któ - ra me na - dzie - je,
 4. Nie zgi - nę Ma - tko bez - pie - cznie to gło - sze,
 5. Twe mi - ło - sier - dzie któ - re w tym wy - gna - niu,
 6. Przy bądź w_o - stat - ku ra - tuj zcóm - dło - ne - go,

CANTO III

1. Zgi - nać nie mog - ge lu - bo mmie stro - fu - je,
 2. Zgi - nać nie mo - ge, lu - bo pie - kło chci - we,
 3. A jak mam zgi - nać któ - ra me na - dzie - je,
 4. Nie zgi - nę Ma - tko bez - pie - cznie to gło - sze,
 5. Twe mi - ło - sier - dzie któ - re w tym wy - gna - niu,
 6. Przy bądź w_o - stat - ku ra - tuj zcóm - dło - ne - go,

BASSO

1. Zgi - nać nie mog - ge lu - bo mmie stro - fu - je,
 2. Zgi - nać nie mo - ge, lu - bo pie - kło chci - we,
 3. A jak mam zgi - nać któ - ra me na - dzie - je,
 4. Nie zgi - nę Ma - tko bez - pie - cznie to gło - sze,
 5. Twe mi - ło - sier - dzie któ - re w tym wy - gna - niu,
 6. Przy bądź w_o - stat - ku ra - tuj zcóm - dło - ne - go,

C I

złe zy - cie mo - je po - pra - wy nie czu - je,
 za - sa - dzi - ło swe strza - ły bar - dzo mści - we,
 w_To - bie za - sa - dzam niech się co chce dzie - je,
 przed wszy - tki - świa - tem bo zna - mię twe no - sze,
 nam o - bie - cu - jesz w_o - sta - trzim sko - na - niu,
 du - cha mo - je - go ze - wsząd stra - pio - ne - go,

C II

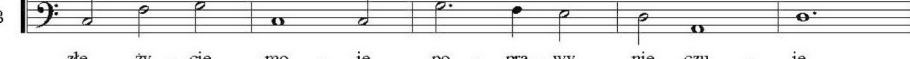
złe zy - cie mo - je po - pra - wy nie czu - je,
 za - sa - dzi - ło swe strza - ły bar - dzo mści - we,
 w_To - bie za - sa - dzam niech się co chce dzie - je,
 przed wszy - tki - świa - tem bo zna - mię twe no - sze,
 nam o - bie - cu - jesz w_o - sta - trzim sko - na - niu,
 du - cha mo - je - go ze - wsząd stra - pio - ne - go,

C III

złe zy - cie mo - je po - pra - wy nie czu - je,
 za - sa - dzi - ło swe strza - ły bar - dzo mści - we,
 w_To - bie za - sa - dzam niech się co chce dzie - je,
 przed wszy - tki - świa - tem bo zna - mię twe no - sze,
 nam o - bie - cu - jesz w_o - sta - trzim sko - na - niu,
 du - cha mo - je - go ze - wsząd stra - pio - ne - go,

B

złe zy - cie mo - je po - pra - wy nie czu - je,
 za - sa - dzi - ło swe strza - ły bar - dzo mści - we,
 w_To - bie za - sa - dzam niech się co chce dzie - je,
 przed wszy - tki - świa - tem bo zna - mię twe no - sze,
 nam o - bie - cu - jesz w_o - sta - trzim sko - na - niu,
 du - cha mo - je - go ze - wsząd stra - pio - ne - go,

11

C I

Bo Pan - no ni - gdy nie był za - wsty dzo - ny,
 Na zgu - bę mo - je lecz dar - mo za - wo - dzi,
 Mi - ło - sier - dzie mnie do - tąd pia - sto - wa - ło,
 Przy - wi - lej pew - ny do - nie - ba ka - zde - mu,
 Prz - toż nie - zgi - ne któ - ra mam za - dat - ki,
 Gdyż w _ twej mi - ło - ści u - mie - rać ko - nie - cznie,

C II

Bo Pan - no ni - gdy nie był za - wsty dzo - ny,
 Na zgu - bę mo - je lecz dar - mo za - wo - dzi,
 Mi - ło - sier - dzie mnie do - tąd pia - sto - wa - ło,
 Przy - wi - lej pew - ny do - nie - ba ka - zde - mu,
 Prz - toż nie - zgi - ne któ - ra mam za - dat - ki,
 Gdyż w _ twej mi - ło - ści u - mie - rać ko - nie - cznie,

C III

Bo Pan - no ni - gdy nie był za - wsty dzo - ny,
 Na zgu - bę mo - je lecz dar - mo za - wo - dzi,
 Mi - ło - sier - dzie mnie do - tąd pia - sto - wa - ło,
 Przy - wi - lej pew - ny do - nie - ba ka - zde - mu,
 Prz - toż nie - zgi - ne któ - ra mam za - dat - ki,
 Gdyż w _ twej mi - ło - ści u - mie - rać ko - nie - cznie,

B

Bo Pan - no ni - gdy nie był za - wsty dzo - ny,
 Na zgu - bę mo - je lecz dar - mo za - wo - dzi,
 Mi - ło - sier - dzie mnie do - tąd pia - sto - wa - ło,
 Przy - wi - lej pew - ny do - nie - ba ka - zde - mu,
 Prz - toż nie - zgi - ne któ - ra mam za - dat - ki,
 Gdyż w _ twej mi - ło - ści u - mie - rać ko - nie - cznie,

16

C I

kto - kol - wiek się miał do two - jej o - bro - ny.
 gdyż ta fu - ry - ja nic mi nie za - szko - dzi.
 two - je Ma - ry - ja za - wsze wspo - ma - ga - ło.
 kto się od - da - je i - mie - nio - wi - twe - mu.
 do - bro - ci jaw - nej tak ła - ska - wej Ma - tki.
 ja - ko też i - żyć pra - gnę so - bie wie - cznie.

C II

kto - kol - wiek się miał do two - jej o - bro - ny.
 gdyż ta fu - ry - ja nic mi nie za - szko - dzi.
 two - je Ma - ry - ja za - wsze wspo - ma - ga - ło.
 kto się od - da - je i - mie - nio - wi - twe - mu.
 do - bro - ci jaw - nej tak ła - ska - wej Ma - tki.
 ja - ko też i - żyć pra - gnę so - bie wie - cznie.

C III

kto - kol - wiek się miał do two - jej o - bro - ny.
 gdyż ta fu - ry - ja nic mi nie za - szko - dzi.
 two - je Ma - ry - ja za - wsze wspo - ma - ga - ło.
 kto się od - da - je i - mie - nio - wi - twe - mu.
 do - bro - ci jaw - nej tak ła - ska - wej Ma - tki.
 ja - ko też i - żyć pra - gnę so - bie wie - cznie.

B

kto - kol - wiek się miał do two - jej o - bro - ny.
 gdyż ta fu - ry - ja nic mi nie za - szko - dzi.
 two - je Ma - ry - ja za - wsze wspo - ma - ga - ło.
 kto się od - da - je i - mie - nio - wi - twe - mu.
 do - bro - ci jaw - nej tak ła - ska - wej Ma - tki.
 ja - ko też i - żyć pra - gnę so - bie wie - cznie.

